

СЕКЦІЯ 3. ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Олійник І.О.

*старший викладач кафедри
педагогіки і психології початкової освіти
Кременчуцький педагогічний коледж
імені А. С. Макаренка
м. Кременчук*

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА – ШЛЯХ І ЗАСІБ ГУМАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Сучасний світ переживає докорінну зміну підходів як до освіти, так і до соціокультурної політики в цілому. Для ХХІ століття характерним є розуміння, що тільки самореалізація кожної особистості виступає основною метою будь-якого соціального розвитку.

Людина - істота соціальна. Від того, як в соціумі сприймається людина з обмеженими можливостями, як вона вписується в суспільство, яке місце в ньому займає, залежить духовний стан і здоров'я самого суспільства.

Гуманізація особистості і суспільства - невід'ємна частина освіти. У світлі сучасних реалій одним з аспектів гуманного суспільства є його здатність до толерантності, до розуміння та прийняття «іншого» - за можливостями, за здібностями, за зовнішнім виглядом тощо.

Інклюзивна освіта - це один із результатів розвитку ідей гуманізму: права будь-якої людини на свободу, щастя, розвиток і прояв здібностей.

Гуманізм - життєва позиція, яка стверджує, що всі люди мають право у вільній формі визначати зміст і форму свого життя [1]. Гуманізм стверджує, що вищою цінністю є цінність життя людини, її право на самовизначення і вільне волевиявлення.

Толерантність - терпимість до іншого роду поглядів, традицій, звичок. Толерантність необхідна по відношенню до особливостей різних народів, націй і релігій. Толерантність пов'язана з гуманізмом, який визначає вищою цінністю життя людини.

Інклюзивна освіта - найбільш передова система навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я, заснована на спільному навчанні здорових дітей і дітей-інвалідів [2].

Інклюзивна освіта розуміється не тільки в рамках навчання дітей-інвалідів, а й в більш широкому сенсі - навчанні і прийнятті не тільки дітей з особливими потребами, а й з іншими потребами в цілому - іншим віросповіданням, світоглядом і ін. Вона базується на гуманізмі, розвитку інтелекту та творчих здібностей, балансі інтелектуальних, етнічних, емоційних і фізіологічних компонентів особистості.

Інклюзивна освіта є принципово новою системою, де учні та педагоги працюють над спільною метою - доступною та якісною освітою для всіх без винятку дітей [2].

Інклюзія визнана більш розвиненою, гуманною і ефективною системою освіти не тільки дітей з особливими освітніми потребами, а й здорових дітей. Інклюзія дає право на освіту кожній людині незалежно від відповідності або невідповідності критеріям освітньої системи. Освітній заклад виконує не тільки освітні функції, але є основною сферою життєдіяльності дитини. Через повагу і прийняття індивідуальності кожного з вихованців відбувається формування особистості, яка має свою власну освітню траєкторію. Діти в освітньому закладі знаходяться в колективі, вчать взаємодіяти один з одним, вибудовувати взаємини, спільно з педагогом творчо вирішувати освітні проблеми. Інклюзивна освіта розширює особистісні можливості всіх дітей, допомагає виробити такі якості, як гуманність, толерантність, готовність до допомоги.

Базові цінності, на які спирається інклюзивна освіта:

- Кожна дитина - особистість.
- Вчитися можуть всі - нездібних дітей немає.

- Кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, здібності та навчальні потреби.

- Заборона на дискримінацію в будь-якій формі.

- Право кожної людини на участь в житті суспільства: - інклюзивна освіта забезпечує можливість спілкування і залучення людей з інвалідністю в соціум на рівних умовах.

- Інклюзивна освіта сприяє тому, щоб потенційні учасники товариства стали цим суспільством, незалежно від обмежених фізичних можливостей або особливостей розвитку.

- Терпимість один до одного: - готовність жити разом у світі один з одним.

- Прийняття людей з усіма їх недоліками.

- Виховання в дусі толерантності, що розуміється як «гармонія в різноманітті» [4].

Інклюзивна освіта підпорядковується специфічним принципам:

1. Цінність людини залежить не тільки від її здібностей і досягнень.
Кожна людина унікальна!

2. Кожна людина здатна відчувати і думати!

3. Кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутою.

4. Справжня освіта може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємин: все люди потребують один одного, всі люди потребують підтримки і дружби ровесників і наставників.

5. Для всіх учнів досягнення прогресу швидше може бути в тому, що вони можуть робити, ніж в тому, чого не можуть.

6. Різноманітність підсилює всі сторони життя людини [3].

Проблема інклюзивної освіти є не тільки педагогічною, а й соціальною проблемою. Включення дітей з обмеженими можливостями здоров'я в освітній простір масової школи в значній мірі сприяє їх реабілітації та соціалізації, реалізує їх право на повноцінне життя й освіту. У той же час, консолідація зусиль щодо підтримки цих дітей є також своєрідним тестом на духовну зрілість

суспільства і готовність продемонструвати, що декларовані принципи гуманізації та демократизації освіти на ділі працюють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Философский энциклопедический словарь / Под ред. А.Б. Васильева. 2-е изд. М.: Инфра-М, 2011. 576с.
2. Инклюзивное образование. Центр сопровождения семьи ИНКЛЮЗИЯ. URL: http://inclusion.tomsk.ru/about_inclusion/
3. Арефьева, Г.В., Крыжановская, Е.Ю. Инклюзивное образование как неотъемлемая часть процесса гуманизации современного общества / Проблемы и перспективы развития инклюзивного образования. ООО «Научно-технический центр», Самара 19-21 октября 2016г. С. 252-258.
4. Инклюзивное образование как современная модель образования - Инклюзивное образование: методология, практика, технологии. Портал психологических изданий PsyJournals.ru. URL: – http://psyjournals.ru/inclusive_edu/issue/43977_full.shtml